

Araştırma Makalesi

Ortaokul Öğrencilerinin Metinlerinde Tutarlılık Görünümleri

Appearances of Coherence in The Texts of Secondary Students

Nuray KAYADİBİ

Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

nuraykayadibi@hotmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-9644-1449>

Makale Geliş Tarihi	Makale Kabul Tarihi
05.07.2022	09.08.2022

Öz

Bu çalışmada ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarının tutarlılık düzeylerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada nitel bir yaklaşım benimsenmiş ve doküman incelemesi yapılmıştır. Araştırmada metin tutarlılığını değerlendirmek için İç Anadolu Bölgesi'nde şehir merkezinde bir devlet okulunda öğrenim gören 33 erkek, 43 kız olmak üzere toplam 76 ortaokul 5. sınıf öğrencisi çalışma grubunu oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Ülper (2008) tarafından geliştirilen ve son düzenleme ile Ülper (2011)'de yer alan "Tutarlılık Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır. Söz konusu ölçek göz önünde bulundurularak her bir metin incelenip değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin konu bütünlüğünü sağlama konusunda yeterli, metnin bölümleri olan giriş-gelişme-sonuç arasında bağlantı kurmakta yetersiz oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin metinde değiştirme ve eksiltme yapma düzeyinde zayıf oldukları; ardışık cümleler arasında bağlantı kurma, dil bilgisi bağlantılarını oluşturma, bağlaçları doğru kullanma, uygun başlık yazma düzeylerinde orta seviyede oldukları belirlenmiştir. Son olarak ortaokul öğrencilerinin yazılı ürünlerinde tutarlılık durumunu incelemek, eksik noktaları tespit etmek mantıksal bütünlük arz eden tutarlı metinler yazmalarını destekleyeceği düşünüldüğü öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Metin dilbilim, tutarlılık, yazılı anlatım.

Abstract

In this study, it is aimed to reveal the coherence levels of written expressions of secondary school 5th grade students. In the study, a qualitative approach was adopted and document analysis was carried out. In order to evaluate the text coherence in the research, a total of 76 secondary school 5th grade students, 33 boys and 43 girls, studying at a public school in the city center in the Central Anatolia Region, constitute the study group. Easily accessible sampling method was used. The "Coherence Evaluation Scale" developed by Ülper (2008) and included in Ülper (2011) with the latest regulation was used as a data collection tool. Considering the scale in question, each text was examined and evaluated. As a result of the research, it was determined that the students were sufficient to ensure the integrity of the subject, but insufficient to establish the connection between the parts of the text, the introduction-development-result. The students are weak at the level of making changes and reductions in the text; It has been determined that they are at moderate levels in making connections between consecutive sentences, creating grammatical connections, using connectors correctly, and writing appropriate titles. Finally, suggestions are presented considering that it will support secondary school students to examine the

Önerilen Atıf /Suggested Citation

Kayadibi, N., 2022 Ortaokul Öğrencilerinin Metinlerinde Tutarlılık Görünümleri, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(3), 1824-1835.

coherence in their written products, identify the missing points, and support them to write coherent texts with logical integrity.

Keywords: Text linguistics, coherence, written expression.

1. GİRİŞ

Yazmak, insani veri işleme faaliyetlerinden biridir. Bir dizi farklı faaliyetin aynı anda bir arada yapılmasını gerektiren oldukça karmaşık bir iş olduğundan bilişsel sistem üzerinde oldukça fazla talepte bulunur (Kellogg, 2003). Yazı sistemleri dilin görsel temsilini sağlar. Yazma sistemleri formüle etme, yürütme ve izleme olarak belirlenmiştir. İçeriği planlamak ve bunu cümlelere çevirmek daha sonra yazı yoluyla aktarmak ve metni oluşturmak temel süreçtir (Flynn ve Stainthorp, 2006).

Yazma becerisi, dört temel dil becerisi zincirinin son halkasıdır. Yazma becerisini mekanik bir süreç olarak değil, eleştirel bir düşünme süreci olarak algılamak ve bilmek gerekir (Demirel, 1999, s. 59). Yazılı metinlerde anlamın yetkin bir şekilde nasıl aktarılacağını öğrenmek ve uygulamak çok önemli bir beceridir (Crossley ve McNamara, 2011, s. 1236) çünkü yazmanın en önemli işlevlerinden biri iletişimsel olmasıdır.

1.1. Metin

Metin kavramını Halliday ve Hasan (1976, s.1) “birleşik bir bütün oluşturan, uzunluğu ne olursa olsun, sözlü veya yazılı herhangi bir pasaja atıfta bulunmak için kullanılır. Bir metin sözlü veya yazılı, nesir veya nazım, diyalog veya monolog olabilir” şeklinde tanımlamıştır. Ancak farklı metin tanımları da yapılmıştır. Ricoeur (1971: 136-137)’a göre yazıyla sabitlenmiş her sözce veya söz dizisi bir metindir, yazının sabitlenmesi metnin kendisini oluşturur. Günay (2003: 35)’a göre metin, belirli bir bildirişim bağlamında bir ya da birden çok kişi tarafından sözlü ya da yazılı olarak üretilen bir dil dizgesi bütünüdür. Bölükbaş (2010, s.99) ise metni, anlamsal ve mantıksal açıdan bir bütünlük taşıyan, bildirişim görevi üstlenen, tümce ve tümce değerindeki birimlerden oluşan dilsel bir yapıdır, şeklinde tanımlamıştır.

Genel bir kültürel sistemde, metinler en az iki temel işlevi yerine getirir: anlamları yeterince iletmek ve yeni anlamlar üretmek. İlk işlev, en iyi konuşmacı ve dinleyicinin kodlarının tam olarak örtüştüğü ve sonuç olarak metnin maksimum tek anlamlılık derecesine sahip olduğu zaman gerçekleşir (Lotman, 1988, s. 34). Birçok ifadenin birkaç anlamı olabilir, ancak normal koşullar altında bir metinde yalnızca bir anlam vardır. Amaçlanan anlam ilk bakışta net değilse, belirsizlik söz konusudur (Beaugrande ve Dressler, 1981).

Metnin bir bütün olarak yapısı ve işlevi; metni oluşturan öğeler arasındaki bağlar ve ilişkilerdir. Bu anlayışla metne eğilen metindilbilimi; bir şiir, bir öykü, bir dilekçe olsun her türlü dilsel olguyu metin yapan ölçüt ve kuralları saptar (Özkan, 2004, s.170). Metin olma ölçütleri ise “metinsellik ölçütleri” adıyla Beaugrande ve Dressler (1981) tarafından yedi kategori olarak belirlenmiştir. Bunlar; “bağdaşıklık, tutarlılık, amaçlılık, kabul edilebilirlik, bilgisellik, durumsallık, metinlerarasılık”tır. Özellikle bağdaşıklık ve tutarlılık metinde en çok irdelenen unsurlardır.

1.2. Tutarlılık

Tutarlılık, metindeki bilgilerin belli bir birlik ve bütünlük içinde zihinde anlamsal olarak bir şema yaratması, canlanması, metinde işlenen konu etrafında adeta kalıplaşarak şekil almasıdır (Karatay, 2010, s. 375). Metin tutarlılığı arttıkça okuyucu metni daha iyi anlar. Tutarlılık; ön bilgi, metinsel özellikler ve okuma becerisi gibi bir dizi faktörle birlikte okuyucunun metinden türettiği anlayışı ifade eder (McNamara, Kintsch, Songer ve Kintsch, 1996). Bir metni tutarlılığı bakımından incelemek, üstyapı olarak genel metin çerçevesinde, metnin tümünü anlamsal olarak değerlendirmek demektir (Günay, 2003).

Bir söylemde kavramlar ve gönderimler arasında bir devamlılık söz konusu olduğu için cümleler arası bağıntı bu devamlılığı sağlamak durumundadır. Böyle bir devamlılık tutarlılığın temelidir (Ögeyik, 2010, s. 153). Bir metin “anlamlıdır” çünkü metnin ifadeleriyle harekete geçirilen bilgiler arasında bir anlam sürekliliği vardır. “Anlamsız” bir metin, metin okuyucularının böyle bir süreklilik keşfedemediği metindir (Zheng, 2009, s.53).

Tutarlılık, metinlerin daha kolay okunmasını ve anlaşılmasını sağlayan bir özelliktir. Tutarlı bir metin oluşturmak için aynı bilgiler birden çok şekilde düzenlenebilse de, bazı metin düzenleme biçimleri tartışmasız bir şekilde tutarsız olarak değerlendirilecektir (Lapata & Barzilay, 2005). Bir metin yazarken, metni yalnızca sözcüksel veya dil bilgisel açıdan dikkatli bir düzenleme ve düzeltme okuması ile gözden geçirmek yeterli değildir (Putra ve Tokunaga, 2017, s. 76). İyi yazılmış bir metinde, ifadeler rastgele bir sırayla sunulmaz; daha ziyade, okuyucuların yazarın sunmak istediği anlamı kolayca yorumlayabilmeleri için mantıklı ve tutarlı bir biçimde sunulurlar. Bu nedenle tutarlılık, metin kalitesinin en önemli yönlerinden biridir (Feng, Lin ve Hirst, 2014 s. 940).

Öğrencilerin yazılı metinleri; yazı, noktalama ve dil bilgisi gibi biçimsel özelliklere göre değerlendirilirken, yazılan konunun mantıksal tutarlılığı ve bütünlüğü, paragraflar arası uygun geçişler gibi kaliteli bir metnin özelliklerine göre de değerlendirilmelidir (Karadeniz, 2017, s.94). Özellikle ortaokul düzeyinde öğrencinin yazma becerisinin şekillendiği dönemde metni bir bütün olarak oluşturabilmek, paragraf geçişleri arasında bağlantı kurmak, ana fikri yardımcı fikirlerle besleyebilmek, tutarlılığı sağlayabilmek önemlidir. Bireyin anlamlı ve mantıklı bir metin ortaya koyabilmesi etkili bir iletişimin de temelidir. Bu doğrultuda bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin yazılı anlatımlarında tutarlılık düzeylerine bakılarak var olan sorunları ortaya koymak ve bunların giderilmesi için öneriler sunmak amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında şu alt problemlere cevap aranmıştır:

- Ortaokul öğrencilerinin tutarlı bir metin ortaya koyma düzeyleri nedir?
- Ortaokul öğrencilerinin metinlerinde tutarlılığı sağlayan unsurlar bakımından dağılım nasıldır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Ortaokul öğrencilerinin metinlerinin incelendiği bu çalışmada nitel bir yaklaşım benimsenmiş ve doküman incelemesi yapılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olaylar veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmalarda doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir.” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 187).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmada metin tutarlılığını değerlendirmek için İç Anadolu Bölgesi’nde bir şehir merkezinde devlet okulunda öğrenim gören 33 erkek, 43 kız olmak üzere toplam 76 ortaokul 5. sınıf öğrencisi çalışma grubunu oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi başvurulmuştur. Kolay ulaşılabilir örneklem tamamen mevcut olan, ulaşması hızlı ve kolay olan ögelere dayanır. Nitel araştırmalarda en sık kullanılan yöntemdir (Patton, 2005). Çalışmada ortaokulun ilk basamağında öğrencilerin metin yazma becerilerine yönelik durumlarını tespit etmek amaçlı özellikle 5. sınıf öğrencileri tercih edilmiştir.

Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu’nda 22.04.2022/04 tarihli/oturum numaralı kararla araştırmanın etik ilkelere uygun olduğuna karar verilmiştir.

2.2. Veri Toplama Süreci

Araştırmada öncelikle sınıf seviyesi belirlenmiş ve alan uzmanlarının görüşleri alınarak “dostluk, ağaç, hayvan sevgisi” kavramları seçilmiştir. Ortaokul 5. Sınıf öğrencilerine yönerge sunulmuştur. Belirlenen kavramlardan birini seçerek bu konu ile ilgili bir öyküleyici metin yazmaları istenmiştir. Öğrencilere bir ders saati kadar süre verilmiştir.

Veri toplama aracı olarak Ülper (2008) tarafından geliştirilen ve son düzenleme ile Ülper (2011)'de yer alan “Tutarlılık Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Söz konusu ölçek göz önünde bulundurularak her bir metin incelenip değerlendirilmiştir. Her madde “Yetersiz” 1, “Kabul edilebilir” 2, “Yeterli” 3 olarak puanlanmıştır.

Ölçek “ardışık tümceler arasında mantıksal/anlamsal bağlar kurma”, “ardışık tümceler arasında dilbilgisel bağlar kurma (gönderim yapma)”, “metin içinde değiştirme ve eksilti yapma”, “bağlaçları doğru kullanma”, “konu birliğini sağlama”, “başlık ile metni bağlama”, “metin içinde giriş ve gelişme

bölümünü bağlama”, “metnin önceki bölümleriyle sonuç bölümünü bağlama” alt boyutlarından oluşmaktadır.

2.3. Verilerin Analizi

Öğrencilerin ölçeğe göre almış oldukları puanlar SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilere betimsel istatistik uygulanmış ve toplam ortalama alınmıştır. Ayrıca ölçekteki her bir madde için yüzde ve frekans belirlenmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Ortaokul Öğrencilerinin Tutarlı Bir Metin Ortaya Koyma Düzeylerine Yönelik Bulgular

Ortaokul öğrencilerinin tutarlı bir metin ortaya koyma düzeyleri ile ilgili betimsel istatistik ve genel ortalama Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Ortaokul Öğrencilerinin Tutarlı Bir Metin Ortaya Koyma Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistik

	N	Minimum	Maximum	$\bar{X}$	Ss
Ardışık Tümceler Arasında Mantıksal/Anlamsal Bağlar Kurma	76	1,00	3,00	2,5263	,55314
Ardışık Tümceler Arasında Dil Bilgisel Bağlar Kurma (Gönderim Yapma)	76	1,00	3,00	2,6316	,62912
Metin İçinde Değiştirme ve Eksilti Yapma	76	1,00	3,00	1,6184	,72970
Bağlaçları Doğru Kullanma	76	1,00	3,00	2,4737	,62126
Konu Birliğini Sağlama	76	1,00	3,00	2,7105	,56133
Başlık ile Metni Bağlama	76	1,00	3,00	2,2763	,68505
Metin İçinde Giriş ve Gelişme Bölümünü Bağlama	76	1,00	3,00	1,5395	,79062
Metnin Önceki Bölümleriyle Sonuç Bölümünü Bağlama	76	1,00	3,00	1,3553	,66741
Genel	76			2, 14145	

Tablo 1’e bakıldığında “Ardışık Tümceler Arasında Mantıksal/Anlamsal Bağlar Kurma” durumunun 2,5263, “Ardışık Tümceler Arasında Dil Bilgisel Bağlar Kurma (Gönderim Yapma)” durumunun 2,6316, “Metin İçinde Değiştirme ve Eksilti Yapma” durumunun 1,6184, “Bağlaçları Doğru Kullanma” durumunun 2,4737, “Konu Birliğini Sağlama” durumunun 2,7105, “Başlık ile Metni Bağlama” durumunun 2,2763, “Metin İçinde Giriş ve Gelişme Bölümünü Bağlama” durumunun 1,5395, “Metnin Önceki Bölümleriyle Sonuç Bölümünü Bağlama” durumunun 1,3553 ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. En yüksek ortalama “Konu Birliğini Sağlama” alanına, en düşük ortalama “Metnin Önceki Bölümleriyle Sonuç Bölümünü Bağlama” alanına aittir. Bu durum öğrencilerin metinlerinde konu bütünlüğünü sağlayabildikleri fakat sonuç bölümünü metnin diğer kısımlarıyla ilişkilendiremedikleri hatta sonuç bölümü yazamadıkları şeklinde yorumlanabilir.

3.2. Ortaokul Öğrencilerinin Metinlerinde Tutarlılığı Sağlayan Unsurlara Yönelik Bulgular

Öğrencilerin metinlerinde ardışık cümleler arasında mantıksal/anlamsal bağlar kurma durumuna yönelik yüzde ve frekans dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ardışık Tümceler Arasında Mantıksal/Anlamsal Bağlar Kurmaya Yönelik Dağılım

		f	%	Yığılmalı %
Ardışık Tümceler Arasında Mantıksal/Anlamsal Bağlar Kurma	Yetersiz	2	2,6	2,6
	Kabul edilebilir	32	42,1	44,7
	Yeterli	42	55,3	100,0
	Toplam	76	100,0	

Tablo 2’de görüldüğü üzere öğrencilerin “Ardışık Tümceler Arasında Mantıksal/Anlamsal Bağlar Kurma” düzeyinde %55,3 (42) oranında yeterli, %42,1 (32) oranında kabul edilebilir, %2,6 (2) oranında ise yetersiz oldukları tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin cümle kurarken bir önceki ve bir sonraki cümleyle bağlantılı yapılar kurmakta zorlanmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin metinlerinde ardışık cümleler arasında dil bilgisel bağlar kurma durumuna yönelik yüzde ve frekans dağılımı Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Ardışık Tümceler Arasında Dil Bilgisel Bağlar Kurmaya (Gönderim Yapma) Yönelik Dağılım

		f	%	Yığılmalı %
Ardışık Tümceler Arasında Dilbilgisel Bağlar Kurma (Gönderim Yapma)	Yetersiz	6	7,9	7,9
	Kabul edilebilir	16	21,1	28,9
	Yeterli	54	71,1	100,0
	Toplam	76	100,0	

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin “Ardışık Tümceler Arasında Dil Bilgisel Bağlar Kurma (Gönderim Yapma)” düzeyinde %71,1 (54) oranında yeterli, %21,1 (16) oranında kabul edilebilir, %7,9 (6) oranında ise yetersiz oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğunun metin oluştururken zamirler yoluyla gönderim yapabildiği ve anlatım bozukluğuna mahal vermediği söylenebilir.

Öğrencilerin metin içinde değiştirme ve eksilti yapma durumuna yönelik yüzde ve frekans dağılımı Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Metin İçinde Değiştirme ve Eksilti Yapmaya Yönelik Dağılım

		f	%	Yığılmalı %
Metin İçinde Değiştirme ve Eksilti Yapma	Yetersiz	40	52,6	52,6
	Kabul edilebilir	25	32,9	85,5
	Yeterli	11	14,5	100,0
	Toplam	76	100,0	

Tablo 4’te görüldüğü üzere öğrencilerin “Metin İçinde Değiştirme ve Eksilti Yapma” düzeyinde %14,5 (11) oranında yeterli, %32,9 (25) oranında kabul edilebilir, %52,6 (40) oranında ise yetersiz oldukları belirlenmiştir. Bu durum değiştirme ve eksiltme bağlamında öğrencilerin yetersiz olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin metinlerinde bağlaçları doğru kullanma durumuna yönelik yüzde ve frekans dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Bağlaçları Doğru Kullanmaya Yönelik Dağılım

		f	%	Yığılmalı yüzde
Bağlaçları Doğru Kullanma	Yetersiz	5	6,6	6,6
	Kabul edilebilir	30	39,5	46,1
	Yeterli	41	53,9	100,0
	Toplam	76	100,0	

Tablo 5'e göre öğrencilerin "Bağlaçları Doğru Kullanma" düzeyinde %53,9 (41) oranında yeterli, %39,5 (30) oranında kabul edilebilir, %6,6 (5) oranında ise yetersiz görülmektedir. Öğrencilerin genel itibarıyla bağlaçları doğru ve yerinde kullandıkları söylenebilir.

Öğrencilerin metinlerinde konu birliğini sağlamaya yönelik yüzde ve frekans dağılımı Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Konu Birliğini Sağlamaya Yönelik Dağılım

		f	%	Yığılmalı %
Konu Birliğini Sağlama	Yetersiz	4	5,3	5,3
	Kabul edilebilir	14	18,4	23,7
	Yeterli	58	76,3	100,0
	Toplam	76	100,0	

Tablo 6'ya bakıldığında öğrencilerin "Konu Birliğini Sağlama" düzeyinde 76,3 (58) oranında yeterli, %18,4 (14) oranında kabul edilebilir, %5,3 (4) oranında ise yetersiz oldukları görülmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin konu bütünlüğünü sağlama konusunda oldukça başarılı oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin başlık ile metni bağlama durumuna yönelik yüzde ve frekans dağılımı Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Başlık ile Metni Bağlamaya Yönelik Dağılım

		f	%	Yığılmalı %
Başlık ile Metni Bağlama	Yetersiz	10	13,2	13,2
	Kabul edilebilir	35	46,1	59,2
	Yeterli	31	40,8	100,0
	Toplam	76	100,0	

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin "Başlık ile Metni Bağlama" düzeyinde %40,8 (31) oranında yeterli, %46,1 (35) oranında kabul edilebilir, %13,2 (10) oranında ise yetersiz oldukları anlaşılmaktadır. Bu durum öğrencilerin çoğunlukla başlık yazdığı fakat zaman zaman bu başlıkların metinle bağlantısının güçlü olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin metin içinde giriş ve gelişme bölümünü bağlamaya yönelik yüzde ve frekans dağılımı Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Metin İçinde Giriş ve Gelişme Bölümünü Bağlamaya Yönelik Dağılım

		f	%	Yığılmalı %
Metin İçinde Giriş ve Gelişme Bölümünü Bağlama	Yetersiz	49	64,5	64,5
	Kabul edilebilir	13	17,1	81,6
	Yeterli	14	18,4	100,0
	Toplam	76	100,0	

Tablo 8’e göre öğrencilerin “Metin İçinde Giriş ve Gelişme Bölümünü Bağlama” düzeyinde %18,4 (14) oranında yeterli, %17,1 (13) oranında kabul edilebilir, %64,5 (49) oranında ise yetersiz oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin giriş bölümünden gelişme bölümüne geçiş aşamasında bağlantıyı yeterli düzeyde sağlayamadıkları görülmektedir.

Öğrencilerin metnin önceki bölümleriyle sonuç bölümünü bağlama durumuna yönelik yüzde ve frekans dağılımı Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Metnin Önceki Bölümleriyle Sonuç Bölümünü Bağlamaya Yönelik Dağılım

		f	%	Yığılmalı %
Metnin Önceki Bölümleriyle Sonuç Bölümünü Bağlama	Yetersiz	57	75	75,0
	Kabul edilebilir	11	14,5	89,5
	Yeterli	8	10,5	100,0
	Toplam	76	100,0	

Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin “Metnin Önceki Bölümleriyle Sonuç Bölümünü Bağlama” düzeyinde 10,5 (8) oranında yeterli, %14,5 (11) oranında kabul edilebilir, %75 (57) oranında ise yetersiz oldukları anlaşılmaktadır. Bu durum öğrencilerin uygun bir sonuç yazamadıkları ya da sonuç bölümünü hiç yazmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin yazılı metinlerinde tutarlılık durumunu tespit etmeyi amaçlayan çalışmada hem genel durum hem de tutarlılığı sağlayan unsurlar ayrı ayrı ele alınmıştır.

Tutarlılık genel puanına bakıldığında ($\bar{X} = 2,1414$) öğrencilerin tutarlı metin oluşturma konusunda orta düzeyde olduğu söylenebilir. Keklik ve Yılmaz’ın (2013) 11. sınıf ile yapmış olduğu çalışmada, tutarlılık puanı ortalaması 5 puan üzerinden 1,87 olarak tespit edilmiştir, öğrencilerin metin tutarlılığı orta düzeyin altındadır. Her bir üst öğretim basamağında yazma becerisinin gelişmiş olması beklenir ve amaçlanır. Çalışmamızda 5. Sınıf öğrencilerinin metinleri incelenmiştir, tutarlılık bakımından Keklik ve Yılmaz’ın (2013) bulguları doğrultusunda ortaöğretim öğrencilerinden daha tutarlı metin yazabildikleri düşünülebilir. Karatay (2010) da Türkçe öğretmeni adaylarıyla yaptığı çalışmada, katılımcıların tutarlı metin yazdıklarını ve tutarlı metin yazma konusunda güçlük çekmedikleri belirlemiştir.

Öğrenci metinlerinde en yüksek ortalama konu birliğini sağlama alanına, en düşük ortalama metnin önceki bölümleriyle sonuç bölümünü bağlama alanına aittir. Öğrencilerin metinlerinde konu bütünlüğüne hâkim oldukları fakat sonuç bölümünü metnin diğer bölümleriyle bağlayamadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin metnin içinde değiştirme ve eksilti yapma, giriş bölümünü gelişme bölümüne bağlama, gelişme bölümünü de sonuca bağlama becerilerinin zayıf olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ülper (2011)’in farklı öğretim kademelerindeki öğrencilerle yaptığı çalışmada öğrencilerin eksilti ve değiştirme konusunda iyi düzeyde oldukları, metnin bölümlerini birbirine bağlama konusunda orta düzeyde oldukları belirlenmiştir. Bu durum çalışmanın sonucu ile farklılık göstermektedir.

Öğrencilerin “Ardışık Tümceler Arasında Mantıksal/Anlamsal Bağlar Kurma” ve “Ardışık Tümceler Arasında Dil Bilgisel Bağlar Kurma (Gönderim Yapma)” düzeyi incelendiğinde cümle kurarken bir

önceki ve bir sonraki cümleyle bağlantılı yapılar kurmakta, gönderim yapmakta zorlanmadıkları anlaşılmaktadır.

“Bağlaçları Doğru Kullanma” açısından metinler değerlendirildiğinde öğrencilerin çoğunluğunun bağlaçları doğru ve yerinde kullandıkları söylenebilir. Bu durum Ülper’in (2011) çalışması ile benzerlik göstermektedir. Fitriati ve Yonata’nın (2017) çalışmasında ise öğrencilerin özellikle bağlaçların uygun kullanamaması nedeniyle tutarlı metinler elde etme konusunda zayıf oldukları belirlenmiştir.

“Başlık ile Metni Bağlama” düzeyi incelendiğinde öğrencilerin çoğunlukla başlık yazdığı anlaşılmaktadır fakat başlık yazmayan öğrenciler de bulunmaktadır. Yazarların bir kısmı da metni tam kapsayan bir başlık yazamamaktadır. Bu durum genellikle başlığın metinden önce yazıldığı ve metin bittikten sonra değiştirilmediği şeklinde yorumlanabilir.

Metin bölümleri her ne kadar ayrı ayrı paragraflar olsa da bir bütün arz etmesi; paragraf arası geçişlerin iyi bağlanması; giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin uyumlu olması önemlidir. Çalışmada öğrencilerin giriş bölümünü gelişme bölümüne gelişme bölümünü de sonuç bölümüne bağlama konusunda sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Sonuç bölümünün hiç yazılmadığı örnekler de mevcuttur. Bu durum metin tutarlılığını olumsuz etkilemektedir.

Bu sonuçlar bağlamında yazma becerisinin geliştirilmesinin tutarlı metin oluşturmakla paralellik gösterdiği anlaşılmaktadır. Yazı da tutarlılık, bağdaşıklık, metin elementleri nelerdir öğrenci bunları bilmeli ve yazılarında bu unsurların yer alıp almadığının farkında olmalıdır. Özellikle öğretmenlerin yazma etkinliklerinde kontrol, düzeltme ve geri bildirim noktasında daha fazla alıştırma yapmaları gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Beaugrande, R.de & Dressler, W. (1981). *Introduction to text linguistics*. (Longman Linguistics Library).
- Bölükbaş, F. (2010). Metindilbilimsel çözümleme: Muzaffer İzgü’nün Yedi Uyurlar öyküsü. *Cyprus International University folklor/edebiyat*, 16 (63), 99-116.
- Crossley, S., & McNamara, D. (2011). *Text coherence and judgments of essay quality: Models of quality and coherence*. Proceedings of the Annual Meeting of the Cognitive Science Society, 33. 1236-1241. <https://escholarship.org/uc/item/5cp1x9r2>
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe eğitimi*. İstanbul. <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol8no3.17>
- Feng, V.W., Lin, Z. & Hirst, G. (2014). *The impact of deep hierarchical discourse structures in the evaluation of text coherence*. In Proceedings of COLING 2014, the 25th International Conference on Computational Linguistics: Technical Papers, pages 940–949, Dublin, Ireland. Dublin City University and Association for Computational Linguistics. <http://www.aclweb.org/anthology/C14-1089>.
- Fitriati, S. W., & Yonata, F. (2017). Examining text coherence in graduate students of English argumentative writing: Case study. *Arab World English Journal*, 8 (3). pp. 251-264
- Flynn, N. & Stainthorp, R. (2006). *The learning and teaching of reading and writing*. Whurr Publishers Limited (a subsidiary of John Wiley & Sons Ltd), England.
- Günay, D. (2003). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Halliday, M.A.K. & Hasan R. (1976). *Cohesion in English*. New York: Longman Group UK Limited.
- Karadeniz, A. (2017). Cohesion and coherence in written texts of students of faculty of education. *Journal of Education and Training Studies*, 5 (2), pp. 93-99.
- Karatay, H. (2010). Bağdaşıklık araçlarını kullanma düzeyi ile tutarlı metin yazma arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (13), 373 – 385.
- Keklik, S. & Yılmaz Ö. (2013). 11. sınıf öğrencilerine ait öyküleyici metinlerin bağdaşıklık ve tutarlılık açısından incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (4), 139-157.

- Kellogg, R.T. (2003). *Cognitive psychology*. Sage, London. (second edition)
- Lapata, M., & Barzilay, R. (2005). Automatic evaluation of text coherence: Models and representations. *IJCAI*, 5, 1085-1090).
- Lotman, Y. M. (1988). Text within a text. *Soviet Psychology*, 26 (3), 32–51. doi:10.2753/rpo1061-0405260332
- McNamara, D. S., Kintsch, E., Songer, N. B., & Kintsch, W. (1996). Are good texts always better? Interactions of text coherence, background knowledge, and levels of understanding in learning from text. *Cognition and Instruction*, 14(1), 1–43. doi:10.1207/s1532690xc1401_1
- Ögeyik, M. C. (2010). Metindilbilim ölçütleriyle yabancı dil sınavlarının değerlendirilmesi: ÜDS sınavından örnek bir betimleme çalışması. *Millî Eğitim*, 186 , 151-166
- Özkan, B. (2004). Metindilbilimi metindilbilimsel bağdaşıklık ve Haldun Taner'in Onikiye Bir Var adlı öyküsünde metindilbilimsel bağdaşıklık görünüşleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 13 (1), ss. 167-184 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4369/59758>
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Putra, J.W.G. & Tokunaga, T. (2017). *Evaluating text coherence based on semantic similarity graph*. In Proceedings of TextGraphs-11: the Workshop on Graph-based Methods for Natural Language Processing, pages 76–85, Vancouver, Canada. Association for Computational Linguistics. <https://aclanthology.org/W17-2410/>
- Ricoeur, P. (1971). What is a text? Explanation and interpretation. *Mythic-Symbolic Language and Philosophical Anthropology*. Springer, Dordrecht, 135-150. https://doi.org/10.1007/978-94-011-9327-6_7
- Ülper H. (2008). *Bilişsel süreç modeline göre hazırlanan yazma öğretimi programının öğrenci başarısına etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ülper, H. (2011). Öğrenci metinlerinin tutarlılık ölçütleri bağlamında değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 6(4), 849-863.
- Yıldırım, A. & Şimşek H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Zheng, Y. (2009). Text coherence in translation. *English Language Teaching*, 2 (3), 53-57

Research Article

Ortaokul Öğrencilerinin Metinlerinde Tutarlılık Görünümleri

Appearances of Coherence in The Texts of Secondary Students

Nuray KAYADİBİ

Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

nuraykayadibi@hotmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-9644-1449>

Extensive Summary

Introduction

Writing is one of the human data processing activities. Since it is a very complex task that requires performing a number of different activities at the same time, it makes a lot of demands on the cognitive system (Kellogg, 2003). Writing has a communicative function. Writing systems provide a visual representation of language. Writing systems are defined as formulating, executing and monitoring. Planning the content and translating it into sentences, then transferring it through writing and creating the text is the basic process (Flynn & Staintthorp, 2006).

The structure and function of the text as a whole; are the links and relations between the elements that make up the text. Textlinguistics, which deals with the text with this understanding; determines the criteria and rules that make any linguistic phenomenon a text, be it a poem, a story or a petition (Özkan, 2004, p.170). The criteria for being a text were determined as seven categories by Beaugrande and Dressler (1981) under the name of "textuality criteria". These; coherence, coherence, purposefulness, acceptability, knowledge, contingency, intertextuality. In particular, coherence and consistency are the most studied elements in the text.

Coherence

Coherence is the fact that the information in the text creates a semantic schema in the mind in a certain unity and integrity, comes to life, and takes shape by forming a stereotype around the subject covered in the text (Karatay, 2010, p. 375). The greater the text coherence, the better the reader understands the text. Coherence; together with a number of factors such as prior knowledge, textual features and reading skills, it refers to the understanding that the reader derives from the text (McNamara, Kintsch, Songer, & Kintsch, 1996). Examining a text in terms of its coherence means evaluating the whole text semantically within the framework of the general text as a superstructure (Günay, 2003).

Since there is a continuity between concepts and references in a discourse, the relation between sentences has to provide this continuity. Such continuity is the basis of coherence (Ögeyik, 2010, p. 153). A text is "meaningful" because there is a continuity of meaning between the expressions of the text and the information mobilized. A "meaningless" text is one in which the readers of the text cannot discover such a continuity (Zheng, 2009, p.53).

Purpose of the Research

It is important to be able to compose the text as a whole, to establish a connection between paragraph transitions, to feed the main idea with auxiliary ideas, and to ensure coherence, especially in the period when the writing skill of the student at the secondary school level is shaped. The ability of an individual to produce a meaningful and logical text is also the basis of effective communication. In this direction,

in this study, it is aimed to reveal the existing problems by looking at the level of coherence in the written expressions of secondary school students and to offer suggestions for eliminating them. Within the scope of this purpose, answers to the following sub-problems were sought:

1. What are the secondary school students' levels of producing a coherent text?
2. What is the distribution in terms of elements that ensure coherence in the texts of secondary school students?

Method

In this study, in which the texts of secondary school education are examined, those who are trained to be examined in a qualitative way. "Document review encompasses the analysis of materials containing information about targeted events or phenomena. Its preparation for qualitative use can be used in conjunction with data collection as a stand-alone data collection method." (Yıldırım and Şimşek, 2008, p. 187).

Study Group of the Research

For the text evaluation in the research, a total of 76 schools, 33 of which are in a female student district in a city center in Central Anatolia, are the products of their 5th grade customers. Easy sampling method was used. Based on elements that are easy for kids, small and easy for ones. The most frequently used in qualitative usage (Patton, 2005). In the study, the 5th grade preference was chosen in order to determine the text writing principles of the secondary school selection.

In Kırıkkale University Social and Human Sciences Research Ethics Committee, the most important aspects of the 22.04.2022/04/session were decided in accordance with the positive ethical principles.

Conclusion, Discussion and Recommendations

In the study, which aims to determine the level of coherence in the written texts of secondary school 5th grade students, both the general situation and the elements that ensure coherence are handled separately.

Coherence the general coherence score (=2, 1414), it can be said that the students are at a moderate level in creating coherent text. In the study conducted by Keklik and Yılmaz (2013) with the 11th grade, the average coherence score was determined as 1.87 out of 5 points, and the text coherence of the students was below the medium level. It is expected and aimed to develop writing skills at each higher education level. In our study, the texts of 5th grade students were examined, in terms of coherence, it can be thought that they can write more coherent texts than secondary school students in line with the findings of Keklik and Yılmaz (2013). Karatay (2010), in his study with Turkish teacher candidates, determined that the participants wrote coherent texts and did not have difficulty in writing coherent text.

In student texts, the highest average belongs to the area of providing the subject unity, the lowest average belongs to the area of connecting the conclusion part with the previous parts of the text. It has been determined that the students have mastery of the subject integrity in their texts, but they cannot connect the conclusion part with the other parts of the text. It has been concluded that the skills of changing and omitting in the text, connecting the introduction part to the development part, and concluding the development part are weak. In the study carried out by Ülper (2011) with students at different education levels, it was determined that they were at a good level in ellipsis and substitution, and at a moderate level in connecting parts of the text. This situation differs from the result of the study.

When the students' level of "Making Logical/Semantic Links Between Consecutive Sentences" and "Making Grammatical Connections Between Consecutive Sentences (Making References)" is examined, it is understood that they do not have difficulty in establishing structures related to the previous and next sentence and making references while forming sentences.

When the texts are evaluated in terms of "Using Conjunctions Correctly", it can be said that most of the students use conjunctions correctly and appropriately. This situation is similar to Ülper's (2011) study. In the study of Fitriati and Yonata (2017), it was determined that students were weak in obtaining coherent texts, especially due to the inability to use conjunctions appropriately.

When the level of “Connecting the Title and the Text” is examined, it is understood that the students mostly write titles, but there are also students who do not write titles. Some of the authors are not able to write a title that covers the text fully. This situation can generally be interpreted as the title was written before the text and not changed after the text is finished.

Although the text sections are separate paragraphs, they should present a whole; good connection of transitions between paragraphs; It is important that the introduction, development and conclusion sections are compatible. In the study, it is seen that the students have difficulties in connecting the introduction section to the development section and the development section to the conclusion section. There are also examples where the conclusion part is not written at all. This situation negatively affects the text coherence.

In the context of these results, it is understood that the development of writing skills is parallel to creating a coherent text. The student should know what the elements of coherence, consistency, and text are in writing and should be aware of whether these elements are included in their writing. In particular, teachers need to be more sensitive about control, correction and feedback in writing activities.